VARGA P. ILDIKÓ*

VIKÁR BÉLA SZEREPE A MAGYAR-FINN KAPCSOLATOKBAN

Kulcsszavak: *Vikár Béla, magyar–finn kapcsolatok, Kalevala, La Fontaine Irodalmi Társaság*

Az utóbbi néhány évben, Vikár Béla (1859–1945) leveleit és levelezését kutatva több tanulmányt publikáltam a fordító, a lapszerkesztő, az irodalomszervező Vikárról. Mindenik tanulmány és az időközben megjelent leveleskötet bevezető írása is, a szűkebben meghatározott téma mellett, gyakorlatilag az ebben a címben megjelölt tematikába illeszkedik.¹ Ugyanis bármilyen téren tevékenykedett is Vikár, megvalósult tervei nagyon sok szállal kötődnek a finn kultúrához, irodalomhoz; a megvalósításhoz mozgósított kapcsolathálója pedig jórészt a finn kulturális és akadémiai élet meghatározó alakjaiból áll.

Jelen tanulmány célja áttekintést nyújtani Vikár Béla magyar–finn kapcsolatokban betöltött szerepéről, felhasználva azokat az ismereteket, melyek a már publikált és a még megjelenés alatt álló szövegekben megtalálhatóak.

A tanulmány két részből áll: az első egy általánosabb, mely a magyar–finn kapcsolatok alakulását tekinti át a 19. századtól 1937-ig, a második pedig a kapcsolatok előmozdításában kulcsszerepet játszó Vikár Béla tevékenységére fókuszál. Vikárról mint a finn eposz, a Kalevala fordítójáról, a finn kapcsolatokat kiépítő személyről, a lapszerkesztőről és az irodalmi társaságok alapítójáról, vagyis mint kultúraszervezőről lesz szó.

Vikár nevét leginkább a Kalevala fordítójaként és etnográfusként ismerjük. Ő a Kalevala második magyarra fordítója, és ő az, aki Európában először gyűjtött fonográffal népdalokat. Amikor a magyar–finn kapcsolatokban betöltött szerepével foglalkozunk, érdemes Vikár ke-

* VARGA P. Ildikó (1977), dr., irodalomtörténész, Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar Irodalomtudományi Intézet. E-mail: ildikovus@yahoo.com

1 *Hiisi szarvasától a csodaszarvasig. A Kalevala magyar fordításai.* EME, Kvár, 2010.; *Vikár Béla és az illusztrált Kalevala-kiadás(ok)* = Szerk. BENŐ Attila–FAZAKAS Emese–KÁDÁR Edit: „... hogy legyen a víznek lefolyása”. *Köszöntő kötet Szilágyi N. Sándor tiszteletére.* EME, Kvár, 2013. 213–222.; *Vikár Béla és a nőképzés ügye az 1890-es években.* Erdélyi Múzeum 2013. 3. Sz. 176–191.; *The Personal is Political – a személyes egyben politikai. A Westöstliche Rundschau alapításának és szerkesztésének háttéréről.* Erdélyi Múzeum 2014. 2. sz. 69–89.; *Towards an International University. A Professorship at the Franz Joseph University (Cluj-Napoca) in 1901.* The Romanian Journal for Baltic and Nordic Studies 2014. 1. sz. 175–190.; *Magyar–finn kulturális kapcsolatok egy vita apropóján az 1930-as években* = Szerk. PITKÁSALO Eliisa–PUSZTAY János: *Kaukovertailuja VII.* Specimina fennica, Szombathely, 2015. 265–275.; *Egy 19. századi finn feminista Magyarországon. Minna Canth első megjelenései magyar nyelvű és vonatkozású lapokban* = Szerk. BARTHA Katalin Ágnes et al.: *Hortus amicorum.* EME, Kvár, 2017. 244–248.; *Minták, modellek, eredetiség. Egy magyar darab esete a Finn Nemzeti Színházzal* = Szerk. EGYED Emese et al.: *Certamen IV.* EME, Kvár, 2017. 95–115.; *Vikár Béla levelei. Finnország egyik legteljesebb diplomatája itt több mint 50 éven keresztül.* EME, Kvár, 2017.; *Marketingelt emlékezés és/vagy önmarketing Vikár Béla leveleiben.* Megjelenés alatt.; *„Szellemi hidat akarunk építeni.” A finn és az észt irodalom a La Fontaine Társaság működésének első évtizedében (1920–1930).* Megjelenés alatt.

vésbé ismert és köztudott tevékenységére fókuszálni: a lapszerkesztésre és irodalomszervezésre. Különösen szerkesztői munkáját jellemezte a finn kultúra, Finnország politikai helyzete iránti érdeklődés. A finnek jogai az orosz cári birodalomban, az orosz cenzúra vagy a nők helyzete a 19. század végi Finnországban és Magyarországon mint témák egyaránt megjelentek a Vikár szerkesztette lapokban. Irodalomszervezőként az általa alapított és irányított társaságok tevékenységében pedig a finn irodalom kiemelt helyet foglalt el.

Először tehát tekintsük át röviden a magyar–finn kapcsolatok alakulását a 19. század második felétől 1937-ig, a Magyarország és Finnország közötti első államközi szerződés megkötéséig.

1. MAGYAR–FINN KAPCSOLATOK: A SZEMÉLYESTŐL A HIVATALOSIG

A kapcsolatokat általában három csoportba szokták sorolni:

1. nem hivatalos, személyes barátságokon vagy szakmai érdeklődésen alapuló
2. félhivatalos, különböző kulturális, nép/nyelv/rokonsági eszmét felkaroló társaságok közötti
3. hivatalos, államközi egyezményekkel szentesített kapcsolatok

E három között sok az átfedés és a párhuzamosság, ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy a kezdetben személyes kapcsolatok fokozatosan alakultak át félhivatalossá, és teremtettek alapot a hivatalos, államközi szerződés megkötéséhez.

Vegyük tehát ezeket sorra: a személyes kapcsolatok a 19. században Reguly Antal finnországi útjával kezdődtek, majd főként a finnugor nyelvészettel foglalkozók kapcsolattartásával folytatódtak. Az 1800-as évek második felének meghatározó finn és magyar nyelvészei, kutatói, majd fordítói állandó levelezésben álltak egymással.² Az 1880-as évektől kezdődően ugyanakkor ösztöndíjasként, nyelvtanulás céljából többen is megfordultak a magyarok közül Helsinkiben, a finnek közül pedig Budapesten. Magyar részről a két – a magyar–finn kapcsolatok szempontjából meghatározó – személyt érdemes kiemelni: Szinnyei József³ és Vikár Bélát. Mindketten nyelvtanulás céljából utaztak Helsinkibe. Szinnyei ösztöndíjasként, Vikár önköltségen. Szinnyei céljai között valószínűleg akadémiai karrier szerepelt, Vikárnak a Kalevala lefordításához volt szüksége jó finn nyelvi kompetenciára. Finn részről Antti Jalavát és Emil Nestor Setälát érdemes megemlíteni. Jalava a magyar irodalom egyik első fordítója, majd a későbbi fordítógeneráció kinevelője, Setälä pedig a budapesti ösztöndíjas tartózkodását követően a helsinki egyetemen a finn nyelv és irodalom professzora lett. Emellett politikai pályát is befutott: szenátor, oktatásügygel és külügygel foglalkozó miniszteri rangú vezető volt a cári Oroszországhoz tartozó Finn Nagyhercegség szenátusában, a függetlenség kivívása

2 A leveleket Viljo Tervonen publikálta: Szerk. Viljo TERVONEN: *Pál Hunfalvy ja suomalaiset: kirjeitä vuosilta 1853–1891*. SUS, Helsinki, 1987.; Szerk. Uő: *József Budenzin ja Otto Donnerin kirjeitä vuosilta 1867–1886*. SUS, Helsinki, 1989.; Szerk. Uő: *József Budenzin ja Antti Jalavan kirjeitä vuosilta 1875–1892*. SUS, Helsinki, 1995.; Szerk. Uő: *József Szinnyein ja Antti Jalavan kirjeitä vuosilta 1880–1909*. SUS, Helsinki, 1996.

3 SZINNYEI József (1857–1943) a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem magyar nyelvészeti professzora, majd a budapesti egyetem urál-altaji összehasonlító nyelvészeti tanszékének rendes tanára, az első finn–magyar szótár szerzője. Kolozsvári éve (1886–1893) alatt az EME Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának titkára, az Erdélyi Múzeum folyóirat szerkesztője.

után miniszter, és ő volt az 1917. december 6-án felolvasott függetlenségi nyilatkozat szövegezője is. Magyar nyelvtudásának és magyar kapcsolati tőkéjének köszönhetően 1927–1930 között ő töltötte be Finnország magyar követi tisztségét.

A 19. század egyéni kapcsolattartásai után valamiféle intézményesülésről már az 1910-es évtől kezdődően beszélhetünk. Ekkor alapították ugyanis a Turáni Társaságot, melynek lapja a Turán című folyóirat volt, melyet 1917-ben Vikár egyedül, 1918-ban pedig többedmagával szerkesztett. Az 1920-as években állandósulnak és elmélyülnek a kapcsolatok, ekkor kerül sor az első Finnugor Kongresszusokra: Helsinkiben 1921-ben, ezt követte az 1924-es tallinni és az 1928-as budapesti. A kultúrkongresszus magyarországi szervezése a Finnugor Bizottság Magyar Osztályára hárult. Ennek elnöke évekig Vikár Béla volt.

A kapcsolatok félhivatalos és egyre hivatalosabbá váló jellegét erősítette a Klebelsberg Kunó kultuszminiszteri tevékenysége alatt, 1929-ben létrehozott ösztöndíjrendszer is, valamint az a tény, hogy a magyarországi iskolákban bevezették a rokon népek napjának – október utolsó hétféje – megünneplését is. Klebelsberg 1930-ban az északi államokat érintő körútján járt Finnországban és Észtországban is. Hazatérése után megalakította a Finnugor Kutatás Magyar Nemzeti Bizottságát, és ezzel az országos kultúrpolitika szintjére emelte a finnugor rokonság támogatását.⁴

1937-ben alakult meg Magyarországon a Magyar–Finn Társaság, melynek fő célkitűzése a finn kultúra magyarországi megismertetése volt. Ugyanebben az évben, október 22-én került sor a magyar–finn kapcsolatok intézményesülésére, ekkor írták alá ugyanis a két állam képviselői az első magyar–finn államközi kulturális egyezményt, mely a kapcsolatok elmélyítését és intézményessé tételét fogalmazta meg célként. Finnország számára ez volt az első, Magyarország pedig több okból is kíváncsúnak és kiemelten fontosnak tartotta a kapcsolatfelvételt Finnországgal: „egyrészt Magyarország ügyének, a revíziónak igyekeztek támogatókat szerezni külföldön, másrészt közelről kívánták szemmel tartani a Szovjetunió szándékainak és erőviszonyainak alakulását”.⁵

Az egyezmény 16 cikkelyéből 4 a rokonsági eszmén és nyelvrokonságon alapuló együttműködéssel foglalkozott.

2. VIKÁR BÉLA FINN KAPCSOLATAI

2.1. Vikár mint a Kalevala fordítója

Vikár először 1889-ben járt Finnországban. Ezt követően pedig még kétszer 1905-ben és 1928-ban. Mindhárom út valamilyen formában kapcsolódott a Kalevalához, ugyanakkor ezek az utak jó alkalmat teremtettek arra, hogy a finn kulturális és akadémiai élet meghatározó tagjaival kapcsolatokat építhessen ki. Bár ezek személyes, sokszor baráti kapcsolatok voltak, Vikár lapszerkesztői és irodalomszervezői tevékenységében igen nagy hasznukat vette, amikor lobbizni kellett anyagi támogatásért, papírért, vagy amikor irodalmi szövegekre, véleményanyagokra, beszámolókra volt szüksége különböző lapokba.

4 A bizottság vezetői Gombocz Zoltán, majd Zsirai Miklós voltak, szellemi központja pedig az Eötvös Kollégium. Vö. EGEY Emese: *A két világháború közötti magyar–finn–észti kapcsolatok. Társasági, diplomáciai, katonai együttműködés*. Specimina Fennica, Savariae, 2010. 48.

5 Uo. 65.

Az első út éppen ezért a kapcsolatteremtés útjának is nevezhető. Hosszas, több hónapos előkészületek után 1889-ben feleségével együtt indult el Finnországba. Az út előkészítéséről E. N. Setäläne számolt be, akivel már Budapesten megismerkedett. Első állomása egy Sortavala nevű városka (ma: Oroszország) volt. A karjalai kisvárosba Szentpéterváron keresztül utazott, ahol a cár udvari festőjével, Zichy Mihállyal találkozott. Ezt a találkozást majd később a grúz eposz magyar fordításának kiadásában kamatoztatta. A kötet ugyanis Zichy illusztrációival jelent meg 1917-ben. Sortavalában kb. két hónapot töltött, mielőtt Helsinkibe indult volna. Ebben a kis városcában ismerkedett meg olyan személyekkel, akiknek jó része az 1900-as évek elején a fővárosba, Helsinkibe költözött, ahol a kulturális/politikai élet meghatározó alakjaivá váltak. Vikár a finn nyelv gyakorlása mellett runóénekeseket is felkeresett, és néprajzi szempontból értékes használati tárgyakat gyűjtött. A gyűjteményt a Magyar Néprajzi Társaságnak vagy a Nemzeti Múzeumnak kívánta felajánlani. Ez a gyűjtés képezi ma a Magyar Néprajzi Múzeum finn gyűjteményének alapjait.

Majd két hónapos sortavalai tartózkodás után utazott a fővárosba a család, hogy Vikár az egyetemen finn nyelvű előadásokat hallgathasson, és hogy különféle kulturális eseményeken fejleszthesse nyelvtudását.

A Finnországban töltött hónapok nagy hatással voltak Vikár életére és későbbi pályájára, hiszen ekkor ismerkedett meg a finn kulturális élet vezető személyiségeivel, többekkel baráti viszonyba is került. Az út legfontosabb hozadéka azonban a Kalevala lefordítása lett, mely 1909-ben jelent meg.

Vikár második Finnországi útját már a működő kapcsolatok jellemezték.

1905-ben miniszteri megbízásból utazott Finnországba. A hely- és nyelvismerete, kapcsolatai mind hozzájárultak ahhoz, hogy a finn kulturális élet vezetőivel találkozhatott. A cél az volt, hogy tárgyalásokat folytasson a két irodalom főbb műveinek – a Kalevalának és egy Petőfi- vagy Arany-műnek – kölcsönös lefordításáról és megjelentetéséről. A politikusokkal, egyetemi tanárokkal, az Otava Kiadóval folytatott tárgyalás ugyan sikerrel zárult, azonban az orosz és ebből kifolyólag a finn politikai helyzet miatt vajmi kevés valósult meg a megbeszélésekből.

Ennek az útnak azonban volt egy személyes hozadéka: ekkor kötött ismeretséget ugyanis Akseli Gallén-Kallelával, az egyik legismertebb finn festőművésszel. A Kallelával történt személyes találkozás minden bizonnyal közrejátszott abban, hogy Kallela 1907-ben és 1908-ban is járt Magyarországon. 1908-ban nagyszabású kiállítása volt a Szépművészeti Múzeumban.

Az 1905-ben folytatott egyeztetések tárgya: a kölcsönösen lefordítandó művek illusztrációira is Kallelát kérték fel. A Kalevala magyar nyelven Kallela illusztrációinak felhasználásával végül 1935-ben jelent meg, a finn eposz első megjelenésének százéves évfordulójára. Vikár tervei között szerepelt egy finn Kalevala-kutató, A. R. Niemi felkérése egy előszó írására, melyet két nyelven: finnül és magyarul készült publikálni az újabb kiadásban. A Gallén-Kallela által illusztrált díszkiadás megjelentetése mellett egy olcsóbb, a nagyközönség számára jobban hozzáférhető változat publikálását is tervbe vette. Jelszava ugyanis az volt, hogy: *népkönyvvé kell tenni a Kalevalát!* Magyarországon.

A magyar kiadás végül két kötetben 1935-ben jelent meg, a fordításszöveg mellé csatolták a *Magyarázatok a Kalevalához* című kötetet is. Az előszót Kosztolányi Dezső jegyezte. A fordítást tartalmazó kötet piros-fekete-fehér színű. Egyszerre magyaros és finnes: színeiben magyaros, motívumában finnes – összekapcsolódó ujjak, mely a runóéneklésre készülőköt szimbolizálja. Az illusztrációk Akseli Gallén-Kallela munkáinak felhasználásával készültek.

A megvalósítás technikai részleteiről – az ún. klisék méretéről, a papír típusáról – Kallela fiával, Jormával levelezett Vikár, mivel az apa időközben elhunyt. A finn állam papírral támogatta a megjelenést, Finnország köztársasági elnöke, Kyösti Kallio 1938-ban pedig a magyar tanítóképzőkbe és elemi iskolákba 160 darab magyar Kalevalát rendelt. Ebben vélhetőleg része volt annak is, hogy az elnök szárnysegédje 1937-től az anyai ágon magyar Aladár Paasonen volt, a finnugrista Heikki Paasonen fia. Paasonen az 1890-es évek közepén tartózkodott Budapesten, ekkor ismerkedett meg Vikárral, akihez feljárt magyarul tanulni. Ugyanekkor ismerkedett meg későbbi feleségével, Paskay Máriával is.

A harmadik útra már mint befutott fordító indult el 1928-ban. A Helsinkiben működő Kalevala Társaság Vikárt hívta meg ünnepi előadást tartani a február 28-i Kalevala-napra. Az 1928-as ünnepségeket ugyanis a finnek Magyarországnak ajánlották. Vikár munkásságát ekkor már állami szinten is elismerték Finnországban, hiszen 1925-ben Szinnyi Józseffel együtt a Finn Fehér Rózsa Lovagrend keresztjével tüntették ki. Mindketten „ama szolgálatok elismerésül [kapták a kitüntetést], melyeket a két illusztris férfiú a magyar és a finn nemzet között való közeledés érdekében évtizedek óta kifejtett”.⁶

A Kalevala-napra meghívót kiegészítő program egyértelműen egy olyan elismert fordítónak szólt, akinek központi helye van a finn kultúrában is. A meghívóban említett ingyenes kéthetes finnországi tartózkodás valóban szinte egész Finnországra kiterjedt: Helsinki mellett az ország főbb városaiba is elutaztatták a vendéget. Tampere, Jyväskylä, Kuopio, Savonlinna, Punkaharju, Sortavala, Viipuri állomásokon át vezetett az út vissza a fővárosba. Mindenhol ünnepélyes fogadtatásban részesült, felolvasóestet, vacsorát szerveztek tiszteletére. A helyi és a fővárosi sajtó is nagyon pozitívan nyilatkozott Vikár útjáról. A Helsinkiben tartott beszéde pedig következő évben megjelent a Kalevala Társaság évkönyvében.⁷

2.2. A szerkesztő, irodalomszervező Vikár

Vikár lapszerkesztőként a 19. század utolsó évtizedeiben tevékenykedett. Ezt követően mint bedolgozó munkatárs vállalt szerepet különféle folyóiratokban, napi- és hetilapokban. A lapok egy része kenyérkereső szakmájával állt szoros kapcsolatban, vagyis gyorsírási lapok voltak. A kulturális, társadalmi témákkal foglalkozó lapok közül az egyik a magyar nyelvű, *Élet* (1891–1895) című havi-/kétheti-/hetilap, melynek szerkesztője volt 1892. január 31-től 1895. szeptember 29-ig; a másik a német nyelvű *Westöstliche Rundschau* (1894–1896).

A magyar lap liberálisabb szemléletet képviselt a *Westöstliche Rundschau* konzervatívabb és politikaibb hangjával szemben, ezért a különféle írásokat Vikár a lapok profilja mellett ennek figyelembevételével helyezte el egyikben vagy másikban. A nők helyzetével foglalkozó írások az *Életben* Vikár szerkesztővé válásával jelentek meg igazán hangsúlyosan. Természetesen a finn vonatkozások sem maradhattak ki. Vikár nagy érdeklődéssel figyelte az 1880-as évektől Finnországban kibontakozóban levő női emancipációs törekvéseket, és a lehető legtöbb megvalósítást próbálta átültetni a magyar viszonyokra. Egy ilyen próbálkozás volt a felsőbb leánygimnázium alapítása Budapesten 1892-ben. Lapjában teret adott a finn női emancipációs írásoknak, melyeknek nagy részét ő maga fordította magyarra. A nők helyzetének rendezésében már ekkor is élen járó Finnország – a nők 1906-tól általános választójoggal

⁶ Turán 1924. 40.

⁷ VIKÁR BÉLA: *Kalevala-käännöksen vaiheista*. Kalevalaseuran Vuosikirja 1929. 211–223.

rendelkeztek – mintegy követendő példaként jelent meg beszámoló, eredeti cikkek, novellák formájában Vikár tolmácsolásában.

A német nyelvű Westöstliche Rundschau – alcímében is felvállaltan (*Politisch-Literarische halbmónatschrift zur Pflege der Interessen des Dreibundes*) – egyértelműen olyan politikai és irodalmi lap kívánt lenni, mely a hármas szövetség érdekeit képviselte. A felvállalt érdekképviselőt egyben oroszellenes politikai elkötelezettséget is jelentett. Ez utóbbi miatt a finneknek mint orosz alattvalóknak a részvétele, megjelenése a lapban nem volt problémamentes. Különösen az 1890-es évtizedben, amikor az oroszosítási politikai törekvésekkel teli időszakát élte az autonóm nagyhercegség. Az első számot követően éppen ezért a finn közírók kimaradtak/elmaradtak a lapból, csak a szépírók publikáltak a lap további számaiban.

Bár a magyar nyelvű lap nem volt olyan nyíltan politikai, mint a német nyelvű, Vikár ebben is foglalkozott az orosz elnyomás kérdésével Finnországban. Ami mindkét lapról elmondható, hogy az 1890-es évek finn irodalmának két fontos alakja is ott volt a publikálók között: Minna Canth és Juhani Aho. Vikár szerkesztőként mindig igyekezett eredeti írásokat közölni. A külföldi szerzők esetében is erre törekedett. Nem véletlenül írta erről a korszakról Domokos Péter a finn irodalom magyar fogadtatásával foglalkozó könyvében, hogy gyorsan reagált a finnországi eseményekre, az irodalmi élet változásaira.

A Vikár által szerkesztett lapok olyan kulturális folyóiratok voltak, melyekben a finn irodalom és a finn társadalmi kérdések állandóan jelen voltak. Az irodalmi írások (elbeszélések, novellák, regényrészletek, versek) fordítását többnyire ő maga vállalta, de szívesen közvetített – főként fiatal, éppen induló – fordítók és lapok között.

2.3. Irodalmi társaságok és a finn irodalom – a kultúraszervező Vikár

A társaságok, melyekben Vikár elnöki, alelnöki, főtítkári szerepet vállalt, igen széles palettát ölelnek fel. A gyorsírással foglalkozó társaságok mellett a Magyar Néprajzi Társaságban főtítkári és titkári feladatokat látott el a 19. század utolsó negyedében, majd a Turáni Társaságban, különféle nyelvművelő és irodalmi társaságokban töltött be vezető tisztségeket. Az irodalmi társaságok közül a Goethe Társaságot és a La Fontaine Irodalmi Társaságot emelem ki. A Goethe Társaság profiljába a német irodalom magyarországi népszerűsítése tartozott. A La Fontaine Társaság 1920-ban alakult Budapesten. Célkitűzései között a világirodalom és a magyar irodalom értékes műveinek lefordít(tat)ása, bemutatása, nagyközönséggel való megismertetése szerepelt különféle irodalmi esteken és matinékon. Bár a Társaság nevében igen erőteljes az utalás a francia irodalomra, a finn irodalom is képviseltette magát tagok és tematikák/tartalom szintjén is. A finn tagok többnyire olyan személyek voltak, akikkel Vikár már a 19. század végén és a századfordulón ismeretséget kötött, és akik a korabeli finn szellemi élet élvonalába tartoztak: Eino Leino, Juhani Aho, Otto Manninen vagy Karle Krohn, hogy csak pár nevet említsek. A kulturális és akadémiai élet vezető személyiségei mellett, az időközben politikai pályát is befutó E. N. Setälähez fűződő baráti kapcsolatát is igyekezett kamatoztatni. A tízéves La Fontaine Társaságot az akkor Finnország követeként időnként Magyarországon is tartozkodó Setälä személyesen és hivatalos levélben is méltatta, különösen a társaságban kifejtett „pacifista munkát”, mely a népek/nemzetek közötti kapcsolatok kötésében és ápolásában valósult meg. Ebben a munkában és feladatban kitüntetett szerep jut a fordítóknak, mint olyanoknak, akik hidat képeznek a népek és nemzetek között. A társaság éppen ezért a fordítók érdekképviselői szerveként is működött.

A társaság felolvasóestjei, nagyszabású műsorain a finn klasszikusok mellett a kortárs művek is megjelentek friss fordításban: például F. E. Sillanpää (aki 1939-ben irodalmi Nobel-díjat kapott), Maila Talvio, Larin-Kyösti vagy Arvid Järventaus magyar történelmet feldolgozó regényei. Az irodalom mellett a társalmi művészetek is szerepet kaptak: a zene és a színház. Finn előadóművészek, finn klasszikus zeneszerzők elmaradhatatlan részei voltak egy-egy – a finn irodalmat középpontba helyező – estnek. Az 1930-as években könyvkiadással is elkezdtek foglalkozni. A megjelentett könyvek és füzetek között a finn irodalom kiemelt helyen szerepelt. A társaság jelentette meg a már említett magyar Kalevala második kiadását 1935-ben, 1938-ban pedig finn irodalmi antológia látott napvilágot a társaság égisze alatt *Északi fény* címmel Bán Aladár, Faragó József, Képes Géza, Párkányi Norbert, Somkuti (Zolnai Gyula), Szinnyi József és Vikár Béla fordításában.

Vikár élete utolsó éveiben, a 2. világháború alatt is azon fáradozott, hogy a társaságot életben tartsa. Az adott történelmi, politikai kontextusban ez egyáltalán nem volt könnyű. Személyes ismeretségei segítségével ugyan folyamatosan újabb alkotókat sikerült bevonnia a társaság tevékenységébe, azonban anyagi források hiányában a nagyszabású felolvasóestek és a vidéki kizárások az 1940-es évek közepére teljesen ellehetetlenültek. Ő maga is kénytelen volt elköltözni Budapestről, mivel a lakását bombatalálat érte. Dunavecseről, testvérénél lakva tartotta a kapcsolatot (míg a posta engedte) a társaság titkárával, R. Mányoki Vilmával.

ÖSSZEGZÉS

Tanulmányomban Vikár Béla szerepét tekintetem át a magyar-finn kapcsolatokban. Arra kívántam rámutatni, hogy bár a kapcsolatok mozgatórugója a nyelvirokonosság volt, a kapcsolatok alakulásában, egyre szorosabbá válásában meghatározó szerepe volt olyan személyeknek, mint Vikár, aki egész életében – fordítóként, szerkesztőként és irodalomszervezőként is – végig azon munkálkodott, hogy a finn irodalmat és kultúrát a magyar közönséggel megismertesse.

BÉLA VIKÁR'S ROLE IN THE CULTURAL RELATIONS BETWEEN HUNGARY AND FINLAND

Keywords: *Béla Vikár, Finland-Hungary relations, Kalevala, La Fontaine Literary Society*

The purpose of this study is to give an overview of the role of Béla Vikár in the Hungarian-Finnish relations.

The study is divided into two: the first part examines the development of cultural relations between Hungary and Finland from the nineteenth century until 1937, when the first cultural agreement was signed between the two states.

The second part focuses on Béla Vikár's key role in promoting relations: as the translator of the Finnish epic, Kalevala, as editor of newspapers and cultural journals, and as founder of literary societies.

ROLUL LUI BÉLA VIKÁR ÎN RELAȚIILE CULTURALE
ÎNTRE UNGARIA ȘI FINLANDA

Cuvinte-cheie: *Vikár Béla, relații finlandeze-maghiare, Kalevala, Societatea Literară La Fontaine*

Scopul acestui studiu este de a oferi o imagine în ansamblu a rolul lui Béla Vikár în relațiile maghiaro-finlandeze.

Studiul se împarte în două: prima parte analizează dezvoltarea relațiilor culturale dintre Ungaria și Finlanda începând din secolul al XIX-lea până în 1937, când a fost semnat primul acord cultural între cele două state.

Partea a doua se concentrează pe rolul cheie al lui Béla Vikár în promovarea relațiilor: ca traducător al epopeii finlandeze, Kalevala, ca editor al ziarelor și revistelor culturale, și ca fondator al societăților literare.